

Vzdelávacia oblasť	Umenie a kultúra
Názov predmetu	Výtvarná výchova
Ročník	deviaty
Škola	ZŠ Dunajská Lužná
Názov ŠkVP	
Kód a názov ŠVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	základné
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	denná

PREDMET : VÝTVARNÁ VÝCHOVA

9.ročník: Časová dotácia: 1 hodinu týždenne / 33 hodín ročne

CHARAKTERISTIKA PREDMETU:

Predmet **výtvarná výchova** (ďalej VV) vychádza z autentických skúseností žiaka získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebavyjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít.

Ťažisko sebavyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaradované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívosti. Vyučovanie VV je programovaný a riadený proces, v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

CIELE PREDMETU:

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomenosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať a vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry. Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú seberealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením. Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE A ZRUČNOSTI

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE:

1. Komunikatívne a sociálno-onterakčné kompetencie

Žiak výtvarne interpretuje a reprodukuje umelecké dielo. Žiak tvorí podľa skutočnosti (realistické zobrazenie). Žiak navštevuje kultúrne inštitúcie a osvojuje si spoločenské správanie v nich.

2. Rozvoj osobnosti

Žiak kreatívne tvorí výtvarné dielo podľa vlastných predstáv.

3. IKT

Žiak využíva IKT vo vlastnej tvorbe a interpretácií umeleckých diel

OBSAH

Obsah vyučovania VV tvorí sústava edukačných tém. Každá z tém zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému.

Výtvarná výchova podporuje medzipredmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapája citovosť, afektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi.

Súhrn cieľov a obsahu vzdelávania z v 9. ročníku ZŠ vychádzajúc zo štátneho vzdelávacieho programu

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezová téma
Podnety druhej polovice 20.storočia	Môj deň, môj rozvrh dňa – maľba Geometrická abstrakcia – koláž Opart Vyjadrenie optického klamu, perspektívy - <i>kresba, maľba</i>	Žiak: - znázorní jeho časový rozvrh dňa - vytvorí z geometrických prvkov voľnú kompozíciu - zobrazí pomocou farieb, línie, svetla a tieňa optický klam - vyjadrí sugestívne vnímanie času ľubovoľnou technikou	OSR PPZ
Vyjadrenia času, deja, symbolu	Ľudová povesť Vyjadrenie deja – <i>maľba</i> Znak Vyjadrenie znaku vo výtvarnom umení – <i>kresba tušom, fixkou</i> Ilustrácia do knihy - <i>kresba ceruzkou</i> Komix - <i>kresba fixkami</i>	- vyjadrí dej slov.ľudovej povesti,, legendy - navrhne symbol pre seba, ktorý by mohol používať ako svoj znak -vytvorí ilustráciu pre nejaký literárny útvar - spojením textu a obrázku vytvorí krátky komix	MUV MEV OSR
Reakcia na realitu	Konzumný život Masovosť – <i>koláž</i> Médiá, reklama, plagát, televízia – <i>roláž, koláž, montáž</i> Animovaný film – <i>pero, fixka</i> Čo by som zmenil na svete – <i>maľba, kresba</i>	- vyjadrí fantastický príbeh inšpirovaný minulosťou -zobrazí svoj postoj k médiám, reklame -vytvorí návrh na animované postavičky -výtvarne znázorní vec, skutočnosť, ktorú by rád zmenil	OŽZ MEV OSR PPZ
Design – úžitkové umenie	Rámik na fotku – <i>kartón, temperové farby</i> List kalendára - <i>temperové farby, farebné papiere</i> Návrh na hudobné CD - <i>kresba, maľba</i>	- vytvorí z kartónu rámik na fotografiu - navrhne stránku kalendára na budúci rok - navrhne obal na CD - využije kombináciu kresby a maľby	
Inšpirácia textom a slovom	Slovo – výtvarné znázornenie významu slova Obrázkový text – kryptogram – <i>kresba tušom, kolorovanie</i> Voľná kompozícia písma – <i>koláž</i>	- výtvarne zobrazí význam náhodne vybraného slova -vymyslí návrh na obrázkové písmo, tajné písmo so skrytým významom - vytvorí voľnú kompozíciu z časti písma	

Priestorové objekty	Ornament – <i>dierkovanie, lepenie, perforácia</i> Škatuľka - <i>lepenie, kresba perom, maľba vodovými farbami</i> Vejár – <i>skladanie, lepenie papiera</i>	- povystrihuje poskladaný papier - pomocou lepenia vytvorí dekoratívny predmet - oblepí papierovú servítkami prípadne ich dokreslí, domaluje - skladaním, lepením farebných papierov vytvorí vejár	
Čierna a biela	Svetlo a tieň – <i>guma a ceruzka</i> Tráva - línia - <i>kresba tušom</i> Pozitív, negatív – <i>fixka, tuš</i> Domy – <i>koláž z dvoch farieb</i>	- pomocou gumovania plôch nakreslených ceruzkou vytvorí výtvarný objekt - rôznou hrúbkou línií zvýrazní trávu, jej stebľa a kvety - vytvorí kresbu tušom a vytvorí jej negatív - pomocou vystrihovania a lepenia urobí koláž	
	Tvár - <i>koláž textílií</i>	- lepením a strihaním textílií vytvorí objekt	
	Krajina – <i>papierový reliéf, koláž</i>	- lepením vrstiev papiera na seba vytvorí reliéf krajiny	
	Rytmus – <i>otláčanie</i>	- pomocou otláčania kartónu vytvorí voľnú kompozíciu	
	Ozdoba – <i>vyplnenie rámu, koláž</i>	- vypletie rám z kartónu špagátom a vyzdobí ho kolážou z farebného papiera	
Experimenty s farbou	Stromy – <i>práca s lepidlom a vodovými farbami</i> Ulica – <i>kresba tušom do mokrého obkladu</i> Voľná téma – <i>klovatina, tuš</i> Kytica – <i>maľba z tuby, bodová technika</i>	- použitím lepidla, vodových farieb, lepidla a náhody vytvorí stromy - lineárne zobrazí ulicu kresbou tušom do mokrého podkladu - pomocou klovatiny a farebných tušov vytvorí zaujímavú kompozíciu - pomocou bodov vzniknutých odtláčaním tuby vytvorí kyticu	
Hľadanie vlastného výtvarného prejavu	Ja, cesta, budúcnosť – <i>kresba, maľba</i> Dotyk – <i>obrys ruky</i> Náhoda – <i>dadaistický obraz – kresba, maľba</i>	- zobrazí svoju predstavu o budúcnosti - zobrazí obrysy svojich a spolužiakových rúk a dokreslí ich - zobrazí náhodne vybrané slová	
Legenda:	OSR – Osobnostný a sociálny rozvoj ENV – Environmentálna výchova MEV – Mediálna výchova MUV – Multikultúrna výchova DOV – Dopravná výchova OŽZ – Ochrana života a zdravia PPZ – Tvorba projektu a prezentačné zručnosti		

Zoznam aplikovaných prierezových tém

PT: 1. Osobnostný a sociálny rozvoj:

- Rozvoj sebadôvery.
- Prevziať zodpovednosť za svoje konanie.
- Rozvoj tvorivosti.
- Rozvoj logického myslenia výchova k tolerancii.
- Rozvoj sociálnych zručností potrebných pre život a spoluprácu.

PT: 2. Environmentálna výchova

- Rozvoj pocitu zodpovednosti vo vzťahu k životnému prostrediu.
- Ochrana a šetrenie vody a ovzdušia.
- Ochrana životného prostredia.
- Separácia odpadu.

PT: 3. Mediálna výchova

- Veku primerané využitie PC programov a internetu, masmédií.
- Boj proti závislosti na počítačoch, mobiloch a PC hrách
- Vyhľadávanie informácií

PT: 4. Ochrana života a zdravia

- Rozvoj zodpovednosti za svoje zdravie aj zdravie iných.
- Zásady poskytnutia prvej pomoci.
- Zvládať situácie vzniknuté vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami.

PT: 5. Tvorba projektu a prezentačné schopnosti

- Prezentácia svojej a skupinovej práce, písomne aj verbálne.
- Získavanie a spracovanie informácií.

VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Žiak by mal mať po absolvovaní nižšieho sekundárneho vzdelania určité vedomosti, zručnosti a postoje.

Vedomosti:

Vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka. Časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa vytvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovania a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy, publikácie, internetové galérie).

Zručnosti a spôsobilosti:

FORMÁLNE ZRUČNOSTI

Žiak dokáže:

- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu
- vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia
- hrať sa s jednoduchými animačnými trikmi, kamuflážou a napodobeninou
- vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky, skulptúry
- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu
- vo svojom vyjadrovanom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojho regiónu
- vo svojom vyjadrovanom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov

TECHNICKÉ ZRUČNOSTI

Žiak dokáže:

- narábať s rôznymi nástrojmi
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- zvládnuť jednoduché techniky odtlačania
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, odtlačania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry
- Zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží
- Zvládnuť základné grafické operácie v počítači

MENTÁLNE SPÔSOBILOSTI

Žiak dokáže:

- odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vlastnú ikonografiu, značku

POSTOJE

Hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je tvorivý prístup – žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil vlastné, teda autentické riešenie a postupne formuloval svoj estetický i hodnotiaci názor. U žiaka by sa mali sformulovať tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových)
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí

- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt
- hľadať vlastné cesty sebaujadrnenia, budovanie vlastného vkusu a imidžu

STRATÉGIE VYUČOVANIA:

Organizácia činnostného vyučovania VV vyžaduje väčšie časové jednotky ako 45 minút. Z tohto dôvodu je optimálne navýšiť hodinovú dotáciu na dvojhodinovky.

Voľba určitej metódy, formy alebo techniky práce na VV závisí od obsahu, ktorý treba stvárať od vekových osobitostí a zručností žiakov. Vo VV preto nepoznáme univerzálne metódy a techniky.

Metódy, ktoré môžeme vhodne využiť sú:

- podľa typu a fáz vyučovania (metódy motivačné, vysvetľovacie, aplikačné)
- podľa psychologického hľadiska (pozorovanie a vnímanie javov zrakom, sluchom, hmatom)
- podľa počtu žiakov, s ktorými pracujeme (individuálna práca, práca vo dvojiciach, tímová práca, frontálna práca)
- podľa charakteru zdroja informácií (internet, knižné publikácie, galérie, výstavy, exkurzie, výlety, vychádzky, metódy pozorovania objektov)
- podľa výchovnej perspektívy (metódy osvojovania vedomostí a zručností, metódy citovej výchovy)
- podľa miery aktivity žiakov (experimentovanie, riešenie problému, dotváranie, práca v materiáli, práca s umeleckým dielom, demonštrácia techniky, práca s počítačom a elektronickými médiami)

KRITÉRIÁ HODNOTENIA:

Predmet výtvarná výchova hodnotíme známku, ktorú by malo dopĺňať slovné hodnotenie učiteľa. Hodnotenie má mať motivačný charakter podložený poznaním individuality dieťaťa. Hodnotíme podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

UČEBNÉ ZDROJE:

Učebnica	Materiálne učebné prostriedky	Ďalšie zdroje
Učebnice	Reprodukcie diel výtvarných umelcov v odborných publikáciách Internetové stránky zamerané na výtvarné umenie Filmové, hudobné, literárne ukážky	Kultúrne inštitúcie a galérie prezentujúce diela výtvarných umelcov Výtvarná tvorba žiakov Prírodné objekty

Zodpovedná: Barbora Brodzianska